

8-IV-133
UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
«CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA»
Biblioteca d'Humanitats

Puiggarí:

MONOGRAFIA

DE LA

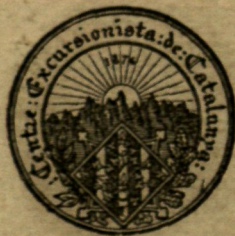
CASA PALAU Y MUSEU

DEL

Excm. Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi

AB MOTIU DE LA VISITA OFICIAL FETA PER LO «CENTRE»

(Ilustrada ab fototipias de Sellarés germans)

BARCELONA

IMPREMTA Y LLIBRERIA DE «L'AVENÇ»

Ronda de l'Universitat, 4

1894

MONOGRAFIA

DE LA

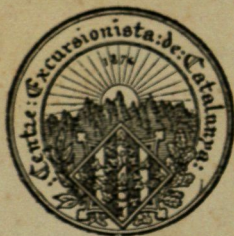
CASA PALAU Y MUSEU

DEL

Excm. Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi

AB MOTIU DE LA VISITA OFICIAL FETA PER LO «CENTRE»

(Ilustrada ab fototipias de Sellarés germans)

BARCELONA

IMPREMPTA Y LLIBRERIA DE «L'AVENÇ»

Ronda de l'Universitat, 4

1894

PREVI acort per l'hora ab lo distingit y simpátich senyor de Güell, que és de sa part ardorós catalánista, excursionista y arqueólech, no cal dir si, acompanyat de sa esposa y familia, rebria ab carinyo y satisfacció als senyors del CENTRE EXCURSIONISTA, fentlos hi los honors de sa vivenda y de las bellesas en ella reunidas ab tota la galantesa propia de un complert cavaller y ab la benevolensa de un ver companyó, assimilat per nombrosas aficions. Tres horas durá la visita, ab prou molestia de la casa, mes no gayre bastaren per ferse somer concepte de aquell cúmul de novetats y riquesas que converteixen la susdita morada en marvellós palau de fadas, com si per art mágica y per virtut de la vareta de alguna Scherzada haguessin pres cos tots los somnis dels qüentos orientals, quedant de sopte materialisats y convertits en fet.

Tal és la impresió que al mer aspecte causan las fastuosas habitacions de casa Güell: magnificencia espléndida, copiositat abundanta, especialitat y varietat que així bé sorprenen com embadaleixen.

Mes, anem á pams, si ha de formarse idea aproximada de la visita de referencia y transmetres als llegidors lo efecte resultant de una manera acabada y profitosa, senyaladament pels artistes.

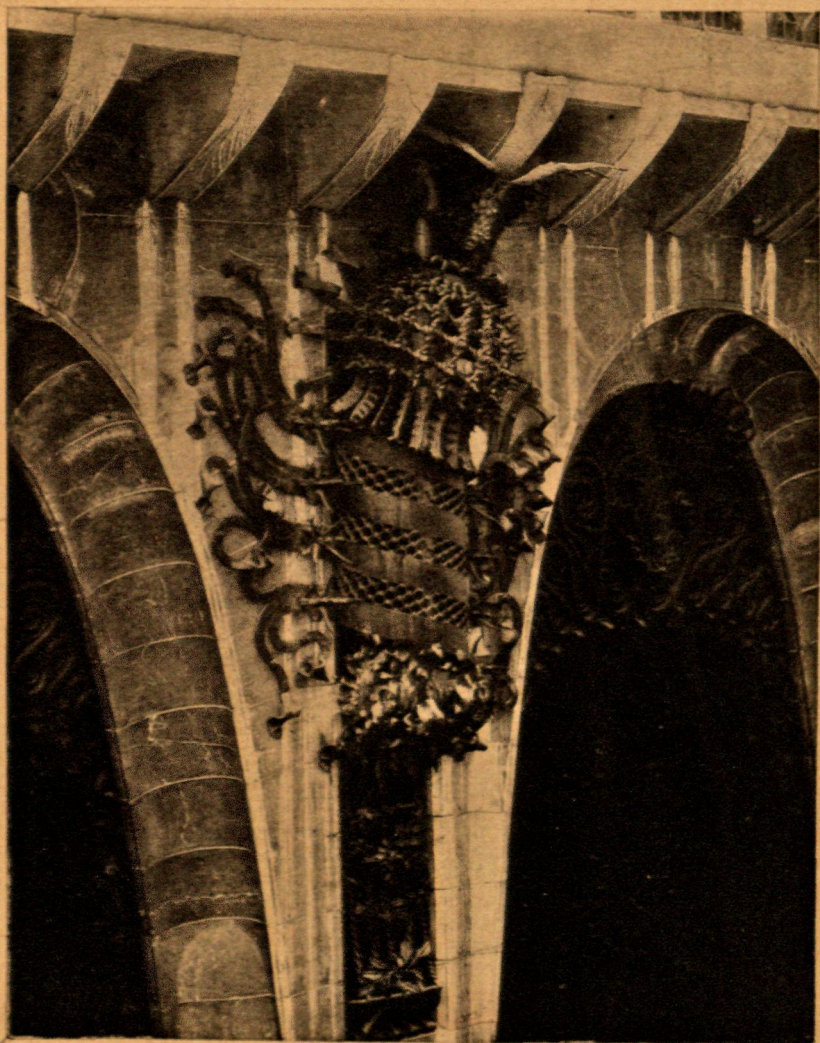
En lo carrer vulgarment dit Nou de la Rambla y oficialment del Comte del Asalto (nom de un general del Principat que lo maná obrir), entre las primeras casas de la má esquerra, s'alsa un casal que's destaca de tota la edificació vehina per lo imponent de sa massa y la originalíssima especialitat de sa estructura. Lo propietari, hàbilment inspirat ó secundat per lo arquitecte D. A. Gaudí, que és un humorista á sa guisa, se proposá y conseguí fer una obra *sui generis*, sens parella en Barcelona ni, que sapigam, en altre lloch.

En los qüentos de Hoffmann hi há lo de un original que, havent manat bastir quatre murs d'edifici, llisos, units y sens oberturas, aprés, trassant ell meteix sos càlculs, féu obrir finestras y portals, uns aquí, altres allá, segons las necessitats de la distribució interior que's tenia imaginada. Aquí no arribá á tant la fantasia: en oberturas regna cert sistema y un ordre preconcebut, però fàcilment se deixa compendre que'l càlcul del ordre y de la comoditat interna prevalgué sobre moltras exigencias del aspecte forá y de las lleys decorativas, segons rutinas ó tradicions admesas y universalment observadas. Potser que la disposició y las dimensions del terrer cohibissin los intents del autor del projecte, peu forsats que sols ab grans equilibris lográ sortejar son enginy.

De tota manera, fer quelcom de nou és sempre un mérit, encare que resulti una estranyesa. El *quilibet-audendi* de pintors y poetas, per qué no ha de extendres als arquitectes? Queda ja tant apurada la materia de construccions é istils, que introduir una novetat poch ó molt separada de las doctrinas y corrents dominantas vol, per cert, algun talent, y qui's distingeix de la turba prova tenir sobre d'ella alguna superioritat. Esta consideració puja de punt vuy dia, en que és difícilissim inventar sobre la immensitat de coneixensas sancionadas, classificadas y en certa manera agotadas, y, més que en altre cosa, en art, lo qual apar ja haver dit sa última paraula, cansat de rebregar baix tots

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

conceptes las fórmulas etnogràfics é històrics, á tal punt que nostre sigle encare no ha acertat á formular la sua. Aquell, donchs, qui consegueixi alsar un edifici més ó menys diferent dels demés, així en trassas colectivas com en especialitat de detalls, no sols dóna mostra de iniciativa y subjectivisme, sinó que deixa obert camí pera que altres fassin lo propi, seguint igual ó altrás vias, ab ánimo delliberat de innovar acertant, ferse originals, restauradors, reformadors ó creadors, atribut de la Divinitat y suprem desideratum del artista. Tindrà sos inconvenients ó dificultats aytal empresa, puix que de lo sublim á lo ridícul no hi há més que un pas; si, emperó, de sa ardidesa ne resulta un treball mitjanament acceptable, deurá felicitar-se lo innovador y donarse per ben pagat, com si renovás la antiga maravella de fer naixe á Minerva de la testa de Júpter.

Verament lo casal Güell no guarda ab rigor las reglas de verticalitat y paralelisme, de proporcionalitat y equivalencia; no té socaladas, montants ni faixas que determinin y enllassin las diferentas parts entre sí; tampoch segueix cap istil artístich dels coneguts ni reuneix las condicions precisadas pera certas minucias consideradas indispensables.

Dónanli entrada dos portals bessons de forma parabòlica, fora de centre, també sens bases ni impostas, de curva seguida desde son naixement al libell de la acera, lo qual los hi dóna una aparença de flectació que tal volta en sentit constructiu deu convertir-se en major firmesa, puix no hi há dupte que la de tot arch estreba en la continuïtat de la curva. Dissimula un tant la estranyesa de semblants archs la preciositat de las reixas qu'els omplenan y tancan, y de una ferramenta decorativa mitjansera entre abdós archs, trassada ab suma subtileza y elegancia de filets en combinació, de gust molt capritxós, com tot lo demés, original, si bé rebuscat, del arquitecte autor, qui comensa ja á tenir prosélits. Hi há uns balconets que corresponen al entres-

sol, altres en lo segon pis, finestras al terç, y en las dependencias baixas corre un seguit de lluhernas ó mitjos fines-trells que no deuen contribuir gayre al esbarjo de aque-llas. A primer pis ressaltá sobre tot lo enfront un llonch mirador de prou empit, abàrcant una galeria practicada en lo propi enfront pera donar llum á las pessas de dintre y en part al saló central, de què'n parlarem en son lloch y temps. Altres accessoris á tall de tribunas flanquejan la primera y la segona estada, y remata lo mur un joch de cinch capsanas triangladas, com accidentat coronament del edifici; y encare més enllá senyoreja una airosa agulla envoltada, també sots idea ornamentaria, no menys que de divuyt xemeneyas, de capitell cónich, que semblan sobre lo terrat un boscalló de xiprerets.

Al arribar per ditas entradas ja pot disposarse lo visi-tant á caminar de sorpresa en sorpresa. Un vestibul no massa espayós, y en mitj de ell una avinguda de columnas, també sens basas ni capitells, no polidas, de calissa color pallós ab vetas blancas, extreta de ricas pedreras que'l Sr. Güell té en una hisenda de Garraf (1), açoca á la escala de honor, que és de ull de serp dels Pirineus, ample y sumptuosa, de entretallats passamans ó baranatges, de caixa quadrada, ab dos ramals en lo replá que introduhei-xen á las habitacions, obertas per dreta y esquerra. Entorn del vestibul hi há ingressos pera porteria, cotxera, estàblia y diversas oficinas de servey y abast domèstich, que están distribuïdas en lo pla y en lo soterrani. A má dreta una escala modesta puja en lo entressol á una secretaria de dos ó tres departaments y al despatx del duenyo, prou espayós, ornat de rich mobiliari, en que ja va anunciantse lo gust artístich-arqueològich, á més de opulent, que veurem brollar en totas las pessas successivas: llibrerias, taulells,

(1) Per la talla d'aytals pedras lo propi senyor ha importat una serra continua á triples espirals que obra ab precisió matemática y ab més prestesa que altres sistemes fins are coneguts.

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

arconets, retaules, pinturas, bustos, jarrons, canalobres, oripells, etc., alhajas totas de preu, que donan á aquell siti un to de severitat antiga y de gaubansa moderna, casadas ab hábil atento de poética armonia y de estética sentimentalitat.

Lo despatx guia per altra porta á un corredor vehí que va á parar á la biblioteca, la qual, com deu suposarse, entre sos cinch mil volums conté alguns bons exemplars bibliográfichs. Travessant lo vestibul se va á una saleta de descans no menys bella y curiosa. Després lo propi vestibul, girada dita escala en altra direcció, per un nou ram de ella mena á las avingudas del saló principal.

Diem avingudas perquè desde'l replá s'enfilan cap á la dreta quatre salas, mirant per nord al carrer Nou, dos de ellas á for de avant-salons del susdit gran saló, y las quatre engastadas unas ab altrás com estoigs de exquisits joyells, decoradas espléndidament, vistosas, pulcras, flamantas, ventiladas é iluminadas per una elegant galeria de que hem parlat al descriure lo enfront, que las abarca totas, y qui mereix descripció especial.

Forma doble reng, llarch de 21 metres, un de arcadas altas de 1'40 metres ab columnas, y altre poch separat, de columnas ab impostas y arquitrau á ellas comú, archs, columnas y arquitrau, tot de la esmentada calissa y de igual procedencia, com altrás columnas repartidas per la casa en nombre de 127. Los archs són esbeltíssims, de arrodonida punta; las columnas qu'els aferman, de sabor arabesca, sostenen un embotiment cubicular que recorda l'estil egipci de la columnata del temple de Lugsor ó del indiá de Ellora, qual embotiment, mitjansant un senzill collarí, encaixa per manera natural y graciosa ab los filets dels archs, constituhint una sola pessa, macissa, de gran armonia y visible solidesa. L'altre reng de columnas presenta distinta faysó de capitells, esmotxats no sens garbo; y alternadas unas columnas ab altrás, á més del vistós contrast, fan la ilusió de extendre las distancias; innova-

cions felissas y ardidas, susceptibles de molts desenrotlls y aplicacions, que pera los capitells agregan la ventatja de constituir adorno de sí meteixos, sens necessitat dels prolixos detalls que en la llarga historia arquitectónica se consideraren sempre forsós anexo d'aytal accessori de la construcció decorativa. L'empit que ix enfora, si bé pobre recurs, deixa prou ampló á esta galeria al efecte de rebre copiosa llum de dos rengs superposats de pintadas vidrieras.

La primera de las salas dessusditas s'anomena *avant sala-vestíbul*: abarca sols dos archs de la enunciada galeria, si bé més aproximadas sas columnas y, de consegüent, exagerada la esbeltesa dels archs. Cobeja eixa estancia un hermós enteixinament poligrámich, fet tot de rica y daurada fusta de eucaliptus. La segona sala, titulada *de pas*, és verament la introductora del saló, y en ella se destaca lo millor de la galeria, á cinch archs amples y quatre columnas alternadas de una á dos, ab vuyt columnas menors de segon trast, que en tot formen quatre grupos de tres, sobre petites peanyas triangeladas. Lo pas del saló lo constitueix una porta acodolada de dos finestrals. Lo decorat de esta pessa no cedeix al de las demás, y son sostre de daus á doble relleu, floronats en las creuheras, és de la propia fusta de eucaliptus. Segueix la sala de *visitas*, ab galeria igual á la del vestíbul, fris embotit, tallat y ataujiat y sostre de vigas armadas en dos sentits, de fusta de faig y ferro daurat, que presenten á la vista un rich coronament de més de un metre de relleu. Cada sala de estas, á més de son decorat propi, enclosos los paviments, que són de mosaich de fusta, conté preciositats en mobiliari, antich y modern, ó bé imitat ó restaurat, tapisos, catifas, algun guadamacil castellá, estatuas, bustos y pinturas, las més de senyalat mérit y valor artístich y de gust de diversas épocas. Tot lo mobiliari de la terça sala és molt rich, á la moderna. Encare á estas cambras ne segueix una quarta al recó de la gran sala, que's diu *toca-*

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

dor, y serveix realment de tal á las senyoras concurrentes als concerts, amoblat al gust de fins del últim sigle ó comensos del present, ab calaixera antiga encrostada de fustet, y rellotge, cornucopias, canalobres, quadros, catifa per als peus, parets y sobrecel de domesquí groch.

Tot lo descrit fins ací és res en presencia del gran saló, mitjanser, entre las cambras referidas y altrás del entorn; saló al qui apar haverse subordinat tota la trassa del edifici, sacrificat moltes de sas avinentesas y fins subjectat las estravagancias de ordenació y distribució observadas en la part forana. Mercé á aytals propòsits pogué obtindre, dins una área no ajustada al vol de la obra ni á sas luxosas exigencias, un saló que verament resultá superbo y magnífich, qual altre algun pugui haverne en qualsevulla casa particular.

Las necessitats naturals de una vivenda cómoda pera una familia distingida requereixen primordialment vastos espays, amplia vista y horizon, en camp lliure si pot esser, á fi de atindre las millors condicions higiénicas y sanitarias indispensables á la existencia, principalment pera una vida confortable. Ja sabem que assó tothom ho busca, y que no sempre, ni als més potentats, es fácil conseguirho, sobre tot si s'escullen punts céntrichs dins una capital com la nostra, opresa en son munt principal per edificacions cumulosas, sens desaufech de cap mena, y casi-bé sens aire sanejat y respirable. Tampoch ignorem que lo Sr. Güell, per correlació forçada ab altre edifici de sa propietat, degué aprofitar una ocasió ó circumstancia avinenta al empendre la obra que'n ocupa, obra mitjanament emplassada, però mal enclosa dintre un barri mesquí y detestable. Així és que, en son propòsit de crearse una rica morada, li resulta quelcom d'alló dels caputxets de Sancho Pança, obligat á postposar moltes convinensas privadas al gust de ostentar un sol espléndit apartament.

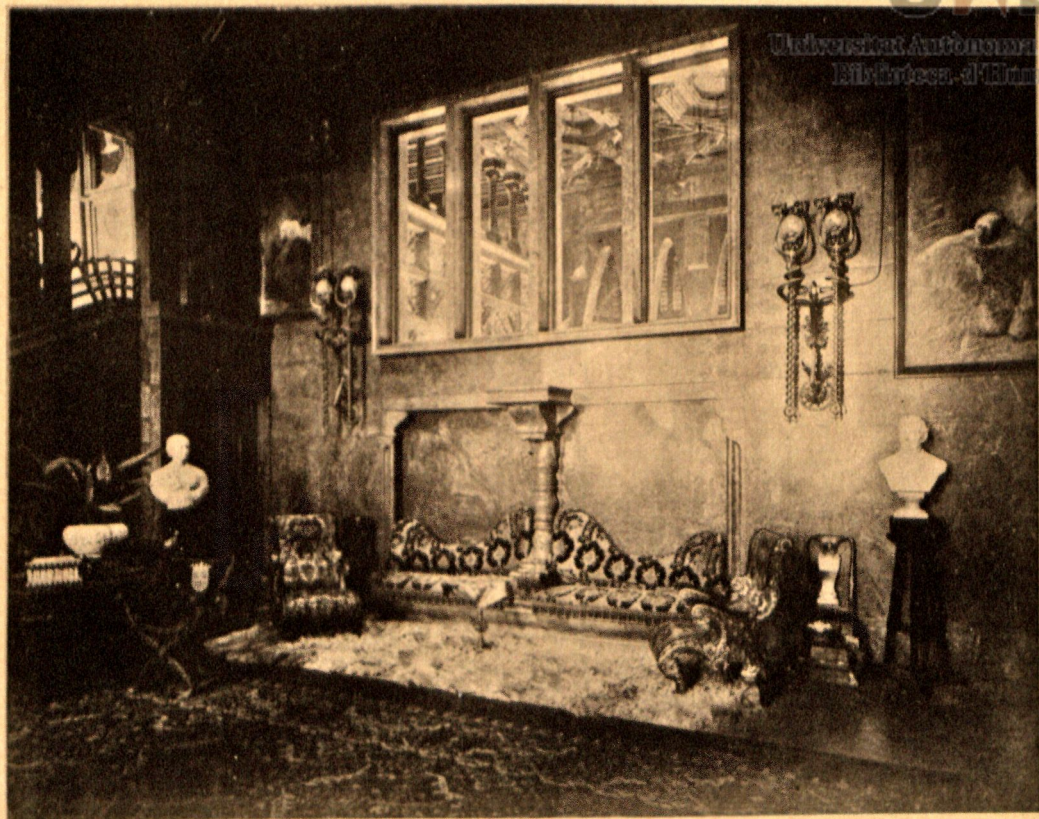
Y no és tanta la esplendidesa com la especialitat constructiva del meteix, que'n fa una raresa sorprenenta,

admirable, única en sa mena, ratllana á las condicions monumentals, de caràcter molt divers y superior al estéril prosaisme y á la profana tendència acostumadas en semblants salons en los millors palaus y edificis públics de la noblesa y de la burocracia.

Vegis, si no. Un espay quadrangular de 9 metres per trast, arrancant desde primer pis fins á tota la elevació de la casa, ab alsada de 17'50 metres, interceptat á ran del pis segon per un ambulatori de bastanta projecció que contorna la sala y té accés per una gradinata adossada al parament de la esquerra ab replá en mitj, exhornat ab una especie de trofeu de florons y atributs, al peu del bust de D. Joan Güell y Ferrer, pare venerat y benemérit de D. Eusebi, qui fou insigne escriptor economista é incansable defenedor de la industria espanyola y sobre tot de la catalana, lo qual presideix en imatge las solemnitats de familia.

Lo ambulatori va á parar á un apartament á son libell, hont solen tocar los músichs en dias de funció; però hi ha vehina una altra sala dita de *confiansa*, que sol servir principalment pera reunions, ensaigs y concerts, ab singularísim decorat de dobles cancellas de roure tallat y embotit, una d'ellas llevadissa per lo que més avant se dirá, seguida la tal pessa de altra secció de sí meteixa y del menjador. Unas y otras cambras apareixen en lo fons del saló, per uns finestralls de son tester, dins lo redós nomenat *ascó*, hont campeja un llonch asiento de marbre ab recoladors de brocatell adossat á una ample y brillantíssima planxa de alabastre oriental sanguíneo, treta també de la rica pedrera de Garraf.

En lo parament de má dreta figuran dugas especialitats: la capella ó camarell y la immediata orga, és á dir, los teclats de ella, perquè la tuberia se troba y ressona dalt, á la elevació del terç pis. Eixa orga, que gosa merescuda fama entre 'ls *dilettans*, és la que junt ab la capella dóna á est saló un caràcter casi religiós, á lo qual contribueix

no poch lo remanent de sa construcció enllà y per alt del ambulatori, veyentse encorvar alquant los quatre murs que en aquella secció enclouhen una voltada de vidrieras policròmicas, y que, estrenyentse encare més amunt, venen á rematar á tall de gran didalera en la cúpula parabólica que clou y corona lo saló, si bé per afora de la meteixa se llansa, abarcantla, una fina y cónica agulla de 15 metres que aïrosament sosté en sa punta un estel de vents, un penell y una creu de Sant Jordi. Dita cúpula ofereix la particularitat de assentar directament sobre los quatre archs cintrats dels murs que la enlayran sens intermissió de llunetos, apetxinats, arquets ni altre auxiliar dels que solen aplicarse á la majoria de voltas, inseguint las reglas geométricas, y que foren de ús constant en las construccions románicas y ogivals y en altres de las históricas. Al baix de la cúpula roda una enfilada de aspilleretes, sens contar los respiralls de que está perforada, los quals, mirats desde la planta, semblan una constelació de brillantíssims estels.

Respecte á la capella y á l'orga, direm de la primera que, salvo casos de especial ministeri, sol restar enclosa dintre dugas altíssimas portas, que de cop atreuhén la atenció per ressaltar d'una manera especial ab sos embutits de pulida y crestallina banya á requadros, ab motlluras de relleu y altres requadros majors, á tres rengles de quatre, entre ab dugas portas, que contenen pinturas al oli de sants en la part forana y testas dels dotze apóstols en la dorsera. Semblant capella, que més bé pot dirsen camarell ú oratori, en rahó á son escàs fons de 1'50 metres, basta, ab tot, pera contindre l'altar ab son retaule y sa repisa ó puntapeu de dos gradas; lo mur interior, revestit de placas de coure á grans requadros, realsats de orlas y bandas diagonals, en oposició de requadro á requadro, formadas de uns ensarts de cabotas ó clavells, esculpturats y daurats al gust modern. Lo que's diu altar se reduheix á la mesa y credensa de bona talla, la primera contenint un retaulct

en son devanter, y á una gran peanya voltada de angelets, imitació antiga, que sosté una bella imatge marbrina de la Concepció, á dos tersos tamany del natural.

Decoran, además, lo altar tres creus de bronzo mitjvals, dos curiosos tríptichs y dos cofrenets que descriuren per separat, sens contar altrás alhajas que adornan la capella. Junt, y á la dreta de la meteixa, hi há una mitja tribuna ab reclinatori, envoltada de cortinas, per pregar ú ohir missa.

Tocant al ornato del saló, bastará dir que consta de embotiments de marbres y jaspis, bustos y quadros, mobles moderns y artístichs y elegantíssimas capritxositats de ferro y bronzo, rotllanas, cimeras y torsaladas servint de canalobres ó flamers de gas.

Hi há encare altre element decoratiu, repetit en molts de las dependencias recorregudas, que, sens donarho á entendre, acreix lo efecte del conjunt, com sistema sens dupte calculat y felisment ideat per lo arquitecte director. Consisteix en una ilusió óptica produhida per la combinació de arcadas y columnas á distancias successivas, perdudas ó confosas en sa interpolació. Així com dins los teatres per medi de decoracions retalladas se obtenen bells efectes ilusoris per lo contrast de sos retalls, així en lo saló d'en Güell lo alt cimbori, interceptat per cossos eixints, distanciat per lluminars, encurvadas y recolzadas que se interposan á la vista, destacat, en cambi, per esplendorosos tragallums y respirall, sembla una regió fantástica y misteriosa ovirada desde llunyá objectiu; y verament en pocas iglesias de grandors, épocas é istils diversos hem sentit efecte més sorprenent á la par que estétich. Així també sobre la graderia que puja al ambulatori, acompanyada de accessoris que ab estudi atreuen la atenció, descollan esplendentas las reixaduras, vivament acusadas per una coberta de llum zenital del saló de concerts, perdentse en vagorosa fondalada. Així per igual, al través dels finestralls oberts al cap del ascó, vaguejan en part la claustrada dels

avant-salons, ab sos vistosos teixinats, uns corredors alts de columnetas corresponents al espayat menjador, ab abundancia de colors, transparencias y reflexos que simulan una grandiositat augusta, rublerta de fascinator prestigi. No menys podria dirse de la escala de honor, mirada desde lo vestíbul de ingrés, y de la secció d'ella desde'l segon vestíbul de primer pis, així com dels ponderats avant-salons, que en sa enfilada agregan quiscú la ilusió dels altres per sas respectivas comunicacions y per sos quatre costats. Mirífica és també la vista del menjador ab las cambradas que l'aconsegueixen.

Areguem al prodigiós conjunt del referit saló la impotencia de una vetllada solemne ó de una festival extraordinaria, com allí solen donarse, entre la animació de un distingit y aristocrátich concurs, lo brillo de las llums que resplandeixen al entorn á modo d'inflamadas cremalleras, las armonias musicals eixidas de diversos instruments tocats per egregis concertistas, ó de cantors y cantoras privilegiats en veu y art, dominant sobre assó las modulacions delicadas ó las crepitacions vigorosas de una orga de gran potencia y nombrosos registres, essent notabilíssim per sa ternura lo que imita las veus humanas, polsada á voltas per las dugas fillas majors de la casa, que són músicas y artistas á un temps; quals ecos, ressonant en l'altura ó repercutint arreu, ja delicats com dolsos vagits de chors angélichs, ja poderosos com inspiracions del geni, melodias de Glück ó concertants de Wagner, així exaltan la fantasia com extasian los ánimos del auditori vers aquella sentimentalitat sublimada que naix sempre de una suprema excitació artística, y en especial de la bona música, sobre tot en lloch tant ple de encisos com lo que acabem de ressenyar.

Mes no tot ha de ser poesia en la vida. Lo *confortable* de la familia preval dins casa Güell en altrás habitacions que cauhen á espatllas del gran saló descrit. Una recolsada de ell, junta als teclats de l'orga, dóna pas franch ab co-

lumna en mitj, girant per l'esquerra, cap á la terça y darrera secció del edifici, abarcant una área poch major que la secció primera dels repetits avant-salons, dividida també en tres estancias, sens contar un rebost apart, los quals s'estenen vorejant una terrassa-jardí prou esbarjosa en quant permet l'acumulació de la barriada convehina. La principal de las novas estancias és un menjador, al que va anexa altra sala exempta, que avansa vers lo patí, destinada doblement á billar y á taller de dibuix y escultura pera las senyoretas, las quals ab singular llestesa han tras-sat los bustos-retratos de sa mamá y de alguns individuos de la familia. En una ala immediata, correguda dessús dita terrassa, los fills del Sr. Güell mostran seguir las aficions artístich-arqueológicas del pare, havent ja juntat en ella rars exemplars de cerámica, vidrieria, ferramenta é indumentaria, que á son temps, ab medis y constancia, podrán esser base de un bon museu. Figuranhi, á més, antichs gravats y dos ó tres retauls, que's descriuran en la ressenya analítica.

Lo menjador és grandíós, susceptible de ampliar-se, si convé, ab la pessa qu'el segueix, ordinariament dividida per una cancella amovible, á que'ns referirem al tractar de la sala de confiansa, que és la terça, de quina esta segona forma secció. Totas tres salas miran á la terrassa per una galerieta de columnas closas de altas vidrieras y persianas que graduan la llum á mida de la necessitat, y totas, com las restants del pis, soladas de fusta de mosaich y cobertas en part de enteixinat y en part de claraboyas. No faltan al menjador sa capsalera, com á tinell ó credensa (bufet) de roure, tallat á tota bossa y al gust italiá del Renaixement, obra, lo propi que el artístich arrimader que protegeix las parets, del arquitecte Oliveras, acompanyat del corresponent escalfa-panxas ab sos adminículs, entre ells una manxa, de relleus elegantíssims. La taula de menjar és un llonch taulell ben agermanat ab los demés mobles, bufets auxiliars, sillons y sofás entorn als murs, estos revestits de

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Biblioteca d'Humanitats

oripells, tapissos, quadros, canalobres, etc. En la secció separada per la cancella, entre son variat mobiliari, figura una llibrerieta de recurs, així pera passar l'estona com pera estudi en aquell apartat y tranquil recó. De la part de sala de confiança que acaba enllasantse ab lo gran saló, no cal afegir res á la descripció general ja feta del últim.

Direm solament que las habitacions familiars privadas, compostas de cambras íntimas, de estudi y de bany, tocadors, dormitoris, ab sas respectivas estufas, ocupan tot lo pis segon, quedant destinat lo terç al personal de servey, ab cuyna particular y rentador pera bugadas, comunicantse un y altre, á més de sas propias escalas, per medi de un ascensor que está adherit á la de la secretaria y del servey; y aquí creyem poder donar fi á la descripció de la vivenda ó casa de Güell, que hem procurat seguir pas á pas en sas profusas reparticions.

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

ALHAJAS Y ESPECIALITATS ARTÍSTICAS

CATÁLECH

PINTURA ANTIGA

LA representan alguns *retauls*, *tríptichs*, *taulas* y *quadros*.

Dels primers lo més interessant és un en dos trossos de tres taulas quiscú, colocat un d'ells en lo despatx principal y lo altre en la galerieta comensada pels fills del senyor Güell. Lo primer tros representa un Crucifix ab Nostra Senyora, Sant Joan y la Magdalena y dos sants, y Sant Geroni, de tamany natural, en la portella dreta, y Santa Clara en la esquerra. Aquest constitueix la secció superior del altre tros, que representa en son centre á la Verge mare adorada per un papa y un rey y molts verges ó monjas agenolladas enllá. En la taula ó portella de la dreta figura del dit tamany Santa Magdalena arreballada per àngels, y en la esquerra Santa Maria Egipcíaca, mitj vestida de pells com á penitenta, tenint en la mà los pans que miraculosament rebia en lo desert. Interessa lo present retaul, de la época del renaixement del art, no sols per son bon estil, dibuix prou correcte, vigorós color y hábil entonació, com per portar fetxa certa y unas inscripcions catalanas que indican sa patria y casi bé sa procedencia. En efecte, al peu del tros segon se llegeix dins un cartellet:

«Es feta la present obra en l'any MDXXXV, X de abril, sent administrador Geroni Blasco», y en la part oposada lo següent: «En Febrero de 1819 se renovó á expensas del Dr. D. Fran.^{co} Lasiera, vicario de estas casas de S.....» A més, per debaix de la última santa hi há un petit monograma del nom de *Maria*, que era lo seu; però podria ser-ho del autor, A. M. ó M. A. Sospitem que est retaula perteneixeria á la casa dita de las Egipcíacas ó Arrepentidas de Santa Magdalena, de la present ciutat, primer per las dos santas penitentas sas titulars que lo blasonan; segon, per lo papa y rey protectors envoltats de las penitentas ó donas recullidas; y, terç, per la fetxa, que coincideix ab la vinguda del devot ermitá portugués Fra Andreu, que contribuí molt á la conversió de las donas de mala vida; advertint que lo primer convent, situat ahont está avuy lo de las Mínimas, fou edificat l'any 1409.

Altres *retaula* mitjanser de *Sant Pere*, representat al mitj seient en trono, ab hàbits é insignias pontificias, surmontat de la escena del Calvari y voltat de sis quadrets en las portellas, que figuran escenas de la vida y martiri del sant apóstol, obra de escàs mérit, del primer terç del sigle XV.

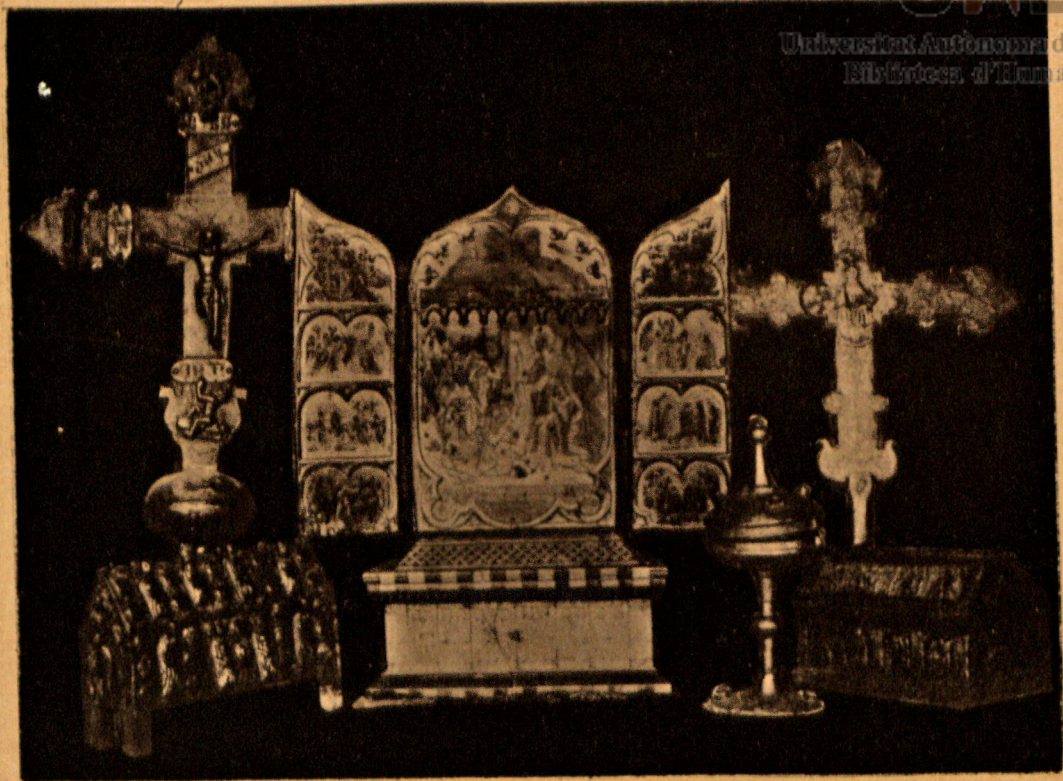
Gran *taula de Sant Pere* (en la capella). Composició amplia, bonas robas, istil transició del XV al XVI, fondos estofats y relleus d'or.

Dos *taulas* (en lo avant-saló de recibo) de Sant Abdon y Sant Senén, de mitjans del XV. Curiosos habillaments reials.

Altras *dugas* íd. de Sant Vicens Ferrer y Sant Ramon de Penyafort (dins la capella). Id. de *dugas* santas monjas, una d'ellas ab lo cor á la má. Taulas bessonas d'un retaula del XV.

Altra *taula de la escena del Calvari* (capella). Cristo en creu entre la Verge y Sant Joan.

Tauleta, *adoració dels reys*, de mitjans del sigle XV (capella).

Id. del *devallament de la creu* (frontal del altar). Taula miniaturada, pintura de tirat castellà, bona composició y producció del Renaixement.

Taula de la *Concepció* (galeria-museu), adorada per diferents sants. Bon estil del segle XVII.

Dos *quadros* vells en lo alt de la sala-tocador, pintura de sostre bastant desfogada, segle XVIII.

Triptich *històrich* (en la capella), una de las principals curiositats de la col·lecció Güell; quadro votiu ó presentalla, pintat en ocasió del casament de D. Joan, infant de Aragó, segons explica la següent llegenda, que está dessús del quadro central: «En la capella, en son major altar, de San Martí Sarroca foren d̄sposats llurs r̄-gyas nobles (nobleses) lo infant don Johan e dona Johana Darmanyac, comtesa». Y al peu del meteix quadro central corre esta deprecació entre dos medallons de la creu de Sant Jordi y las barras de Aragó: «A vos, Maria verge senyora nostra, fenne h̄r (haver) mercé que aytal despós sia en bé de nostres e atres terres e reyalmes de nostre Cathalunya».

Lo infant aludit era D. Joan, primer duch de Girona, fill d'en Pere IV y després rey, D. Joan I (*lo Cassador*), qui's desposá en primeras nupcias ab D.ª Joana, filla de Joan I y germana de Joan II, comtes d'Armanyach, á 6 de Juny de 1372. Alguns autors, entre ells Zurita, confonen la Joana ab sa germana segona Matha ó Marta, afegint dit cronista que ella aportá en dot la considerable suma de 150,000 franchs d'or.

En la taula principal ve figurada la adoració dels tres reys, com homenatge á Nostre Senyor y á la Verge dels egregis desposats. Las portellas formen quatre divisions quiscuna: en las dugas superiors los escuts d'armas dels contrayents, y en las altras, escenas de la vida de Nostra Dona. La pintura és al encaust, sobre una grossa capa de guix estofat y or, esgrafiat aquest sots la pintura, ab finas ratllas que simulan los batiments y trassan delicadíssimas minucias ornamentarias, sobre tot en las robas dels perso-

natges; treball que recorda la miniatura de la època, poch comú en los retaules, no menys que l'estofat en lo sigle XIV. Composició y dibuix fluixets, caras y extremitats infantils, robas passablement entesas y fins elegantas en lo quadro de la adoració. Un accessori curiós s'observa per demunt del meteix, que és la perspectiva del bellíssim y conegut monument de Sant Martí Sarroca, prou assimilada á son estat actual, prova de que desde llavoras no ha sofert modificació. Rara sort pera un monument!

Com á dato històrich-artístich-arqueològich é indumentari se recomana aquest tríptich, así per lo fet á que's contrau com per sa factura, sa fetxa certa y sa inductable procedencia indígena, totas bases preuhosas, susceptibles de interessantas deduccions. De cop ell nos demostra una de las fases del art catalá durant un período històrich escassament averiguat y sa relació ab altres anteriors y posteriors. Baix lo concepte històrich fixa en Joana lo nom alquant indecís de la ilustre desposada y nos fa saber lo lloch hont se celebraren las nupcias, donant al meteix la importancia que li recau, probablement perquè en aquella ocasió, com en altres, la reyal familia residiria en la vehina Vilafranca.

Altre tríptich (en la propia capella) pintura de la escola greco-eslava, tant hierática en la tradició ó imitació del antich art bizantí que arribá sovint á confondres ab las pinturas gregas dels sigles IX al XII. La present, que així pogué trassarse en lo XVI com més avant, representa, al mitj, Cristo triomfant, en magnífichs hábits imperials; á la dreta, la anunciata als pastors de Betlem; á má esquerra, lo sepeli de Santa Caterina, reyna, y á més dos sants en lo exterior de las portelletas. Totas eixas pinturas están executadas ab la delicada minuciositat de son istil, á tall de veras composicions bizantinas.

Sis *esmalts* (en la capella) que representan escenas de la vida de Jesucrist, los quals formavan part de un reliquiari. Imitació, al parer, del sigle XIII.

Grupo de *tres àngels* (avant-saló de pas). Valenta composició del segle XVII ó XVIII.

Un *Sant Pere* (ibid.) Testa de brillant efecte, segle XVIII.

Retrats de família del segle passat y comensos del actual, formant una colecció de 18, curiosos alguns per los habillaments dels personatges (en lo saló de confiansa).

Estudis de flors, escola holandesa del segle XVII.

PINTURA MODERNA

Diferents quadros d'en Clapés, en lo gran saló: *Santa Isabel, reina de Hungria, donant sa corona á un pobre; Família pagesa orant al peu de una creu termenal; lo Hércules de L'Atlántida*, tots quadros de extraordinari vigor, ben illuminats; bosqueig de la *Primavera* (en lo avant-saló recibo); retrato de *Balmes*, nostre gran filosoph modern; grupo de *nenas jugant* (en dit saló).

Així en estas pinturas com en las que segueixen, los noms de sos autors són suficiente garantia de sa bondat.

Tres quadros de Ribera, Gómez, Casanovas y Storach (avant-saló 3.er).

Retrats de D. Joan Güell y d'en Sol y Padrís (en lo escriptori).

Altres grans *retrats de família*, per diferents autors (sala visita).

Retrato de la senyora de D. Manuel Ferran (salas vehinas al menjador). Figura de id. (avant-saló 2.^{on}).

Marina, d'en Galofre; *Platja de Sitges*, d'en Miró; *Escena del port*, d'en Miralles; *Dos testas d'estudi*, d'en Sans (ibid.); *Paisatge*, d'en Tusquets (saló tocador).

En la sala vehina al menjador hi há *aquarellas* de Moragas, Novas, Mas y Soldevila, Veciana, Ribas, etc., y una *paleta* de Tamburini, Masriera, Armet, Riquer, Marqués y Roig y Soler.

Adornan la galeria dels fills Güell diferents *gravats* antics, rars y de notable mérit.

Íd. varios quadros de *fotografias* (en lo vestibul del entressol).

ESCUPTURA

Hermosa imatge de la *Concepció*, en marbre, de Novas (en la capella).

Íd. bosqueig de la estatua del conceller Casanova (en lo escriptori). Altre bosqueig de íd. (ibid.).

Preuhosos bustos del meteix autor en marbre: D. Joan Güell y Ferrer y sa senyora esposa D.ª Isabel; lo *primer marquès de Comillas*; una *testa* d'en Llimona; un bronzo representant la *Tradició*, d'en Vallmitjana, colocat en lo cim del ascó (tots dintre del gran saló). Estatueta del meteix autor (en lo escriptori). Busto de bronzo de *Goya* (en la última pessa adjunta al menjador).

Busto en bronzo de D. Eusebi y de una de sas fillas, y, en marbre, de la *senyora* y de *altres fillas y fillas*, per en Novas (dintre de varias cambras).

Bustos-retratos en marbre, trassats per las fillas, de sas germanetas (en lo taller de las meteixas).

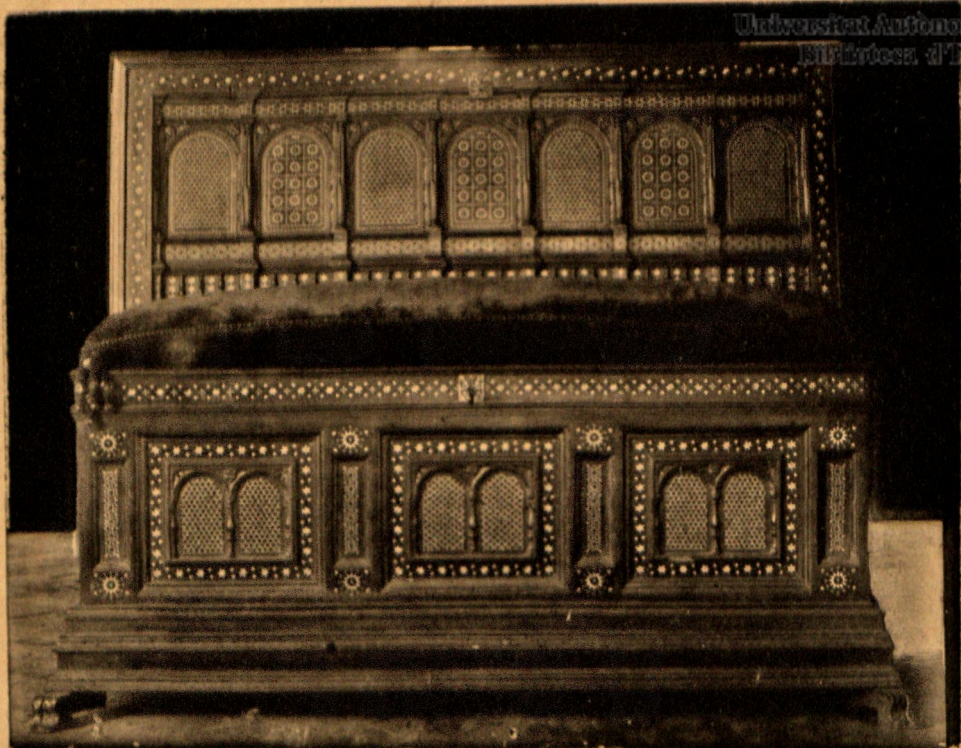
Estatueta sentada, copia del *Moisés* de Miquel Angel, colocada sobre mitja columna de gust plateresch (en lo avant-saló de pas).

Grupo de barro del propi Novas (en un moble del vestibul).

Altre *busto* en marbre de la *Marquesa viuda de Comillas* (en lo terç avant-saló).

Busto de bronzo de una *Bacant*. Dos *figuretas* de marfil (de mer adorno).

Com se veu, en esta secció prevaleixen las obras del malhaurat Novas, tant delicat en son cisell com magistrál en sas concepcions, formant dins la colecció qu'ens ocupa una rica toya de variadas flors.

En altre dels corredors (vestíbul del entressol) hi ha guardadas tres *columnas* de alabastre oriental, de la pedrera de Garraf, notables com á pessas de gran dimensió (prop de 3 metres).

L'*escalfa-panxas* del menjador y lo adossament *tinell* ó *credensa* adjunt són també bonas esculturas de fusta y bronzo, segons projecte y dibuix del arquitecte D. Camilo Oliveras.

Altre gran *escalfa-panxas* ó xemeneya (en la saleta alta adjunta al saló), feta de marbres de diferents colors ab incrustacions de bronzo, obra del referit Oliveras.

MOBILIARI

Biombo de cuyros cordobesos ú oripells (en la última pesa de las vehinas al menjador).

Piano de cua (en la sala alta pròxima al saló).

Calaixera mallorquina, embotits de fullola de colors, sigle XVIII.

En lo tester de la sala de visitas un gran mirall orlat ab pintura d'en Tusquets.

Tauleta embotida y esculpturada (en la pesa terça pròxima al menjador), sigle XVII.

Sofá ab cinch sillons de cuyro de Córdoba (en lo gran saló).

Altre sofá y dos sillons íd. (en lo despatx).

Dos caixas del Renaixament (en lo passadís del vestíbul del entressol).

Arca (en lo segon avant-saló) imitació de las del sigle XVI, feta de cuyros antichs foguejats, ab cantoneras, planxas y claus de ferro.

Arca antiga (en lo avant-saló terçer) de escultura y relleus, sobredaurada, sigle XVII.

Arqueta de tarsia (en la pesa segona pròxima al menjador). Dos íd. íd. en lo menjador.

Dos cofrenets de la capella, un de planxa de ferro ab abraçaderas id., figurant toscas imatges á baix relleu de santas, curiosa antigalla del sigle X ú XI, y altre cofrenet veneciá del XV, voltat de figurinas de marfil, antigalla no menys curiosa per son istil, si bé bastant vulgar en sa época.

Cofre cobert de brocatell antich (sigle XVI), del taller Vidal, que conté los manuscrits del senyor pare de don Eusebi Güell (sala de pas).

Caixa-banch de tarsia (en la sala id.). És reformació moderna.

Arquimesa (prop del menjador) de relleus y embotits sobredaurats, sigle XVII.

Dos grans sillons dels dessusdits cuyros (en la sala de pas), sigle XVII.

Cadira de tisora molt eleganta, tarsiada, ab inscripcions morescas (id.), sigle XVI.

Dugas cadiras modernas forradas ab roba antiga de faldetas de pagesa (id.).

Altra cadira antiga de tisora, ab un escut d'armes de la Mercé (dins lo saló).

Recolsador del ascó, imitació de telas antigas (saló).

Altras telas antigas revesadas (saló).

Tapissos antichs de ras, cinch ab marca de Bruselas y firma de *L. Raes* (menjador), sigle XVII.

Altres id. id. en la galeria-taller dels fills Güell.

Altre (sobre una de las portas de la sala de pas).

OBJECTES ACCESSORIS DE CERÀMICA, VIDRERIA, ETC.

Gran gerro japonés (en lo saló de visitas), colocat sobre una reconera.

Plats japonesos (en la primera pessa vehina al menjador).

Crestalls cisellats, imitant quadros de Ferrán y Anton Pérez (en la terça id.).

Fanal antic (sala de recibo), sigle XVIII.

Dugas ricas aranyas de bronzo (en la capella), que tenen penjadas entorn medallas de diferents santuaris de Catalunya (obra moderna, istil mitjeval).

Tres creus antigas ab esmalts (en la propia capella).

Un corn fet d'un uyal de elefant, y altres atributs de cassa, trofeu colocat en una columna del escriptori.

A més (en la susdita galeria dels fills), antigas rejolas catalanas, vidres ídem, cerámica y algunas monedas romanas trobadas per los meteixos en los contorns de Palma de Mallorca, com també una pedra arrodonida dels històrichs fonders, descoberta dins un dólmen en Pollensa; unas pocas armas; una sabata de delicat cuyro, ab punta de polayna (sigle XV), trobada en la tomba de un juheu toledá.

Una polvorera de soldat, rodona, aplanada, de fusta buydada, ab elegantas perfiladuras rellevadas, del sigle XVII.

Una curiosa prempseta de mocadors ó valonas, feta de dugas planxas de fusta, ab sos torculets, y un esgrafiati demunt de petit relleu que figura siluetas de personatges del sigle XV.

Una bosseta ó porta-monedas ab tanca de acer com las modernas, feta de un grosser teixit, figurant en una cara la caricatura de un violinista y en l'altra la de una dama (sigle XVIII).

LLIBRES

La biblioteca és una gran sala, á la qual se baixa per quatre grahons, voltada á tres costats de una galeria de curta mida, que conté sobre 5,000 volums, repartits en seccions de historia, lletras, medecina, ciencias y filosofia, y una collecció de totas las obras de la moderna renaixensa

catalana, junt ab altre collecció de lletras, gramática y diccionaris dels *grisons romieux*. Entre diferents llibres rars n'hi há de comensos del sigle XVI ab lletra tortis; l'*Enchiridion de los tiempos*, per Fr. Alfons Venero; un *Directorium juris*, per Joan Berbers; *Consilia Mag.ⁱ Bartholomei Montagnane*; *Tatxes del salari dels notaris de Barcelona*, catalá, 1594; *Comentaris* de March Antoni Sabelli; *Corona Gótica*, de Saavedra Faxardo; un *Calepi* en quatre llenguas, un interessant recull de *goigs catalans*, etc.

També hi há dugas grans llibrerias de tres estadas en lo despatx, contenint la una tractats de economia, y obras filosóficas, polítich-socials, la altra, apart de una notable serie dels *llibres de comptabilitat* de casa Bacigalupi, que's remontan á mitjans del sigle XVIII; las *Pandectas* y'l *Codech* de Justiniá (gótichs), una *Lógica* de Aristotil (íd.), las *Constitucions de Catalunya*, las *Memorias de Sully* (íd.), y, repartits per las taulas, tota mena de diccionaris, revistas contemporáneas y obras de geografia, entre ellas lo gran *atlas alemany* de Adolf Stiellers.

JOSEPH PUIGGARÍ

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

Biblioteca
de Catalunya

Eds. P. 3654

CS. _____

Top. 8-IV-133

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

MC 17

INSTITUT *fo*
d'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA

Núm. 3654
Armari 728.3
Prestatge (46.71)

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats